

Nr 147.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årligt understöd å allmänna indragningsstaten åt förre navigationsskoleföreståndaren Ivar Adolf Hjalmar Wilhelm Bolins änka Ida Graziella Elisabet Bolin, född Wistrand; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. E. Svensson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Svensson, anför:

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Ida Graziella Elisabet Bolin, född Wistrand, änka efter förre navigationsskoleföreståndaren Ivar Adolf Hjalmar Wilhelm Bolin, anhållit, att någon pension av statsmedel, att utgå från och med den 1 februari 1922, måtte beredas henne; och har sökanden därvid anfört, bland annat, följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 120 häft. (Nr 147.)

Sökandens man hade den 17 augusti 1880 förordnats att tillsvidare bestrida en lärarebefattning vid navigationsskolan i Visby och den 12 december 1890 utnämnts till ordinarie innehavare av samma befattning. Efter att under år 1893 hava erhållit förordnande att tillsvidare förestå navigationsskolan i Strömstad hade han den 5 oktober 1900 utnämnts till föreståndare för samma skola, varefter han den 7 november 1902 erhållit transport till enahanda befattning vid navigationsskolan i Härnösand. Sedan han på grund av sjukdom blivit urståndsatt att sköta sin tjänst, hade han den 29 juni 1912 erhållit avsked från densamma med rätt för honom att, på sätt närmare framginge av en av Kungl. Maj:t den 22 mars 1912 till riksdagen avlåten proposition, nr 101, från allmänna indragningsstaten årligen uppbära, intill uppnådd pensionsålder 3,800 kronor och därefter 2,300 kronor. Lärarna vid navigationsskolorna hade år 1908 erhållit möjlighet att bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Sökandens man hade emellertid icke begagnat sig av denna förmån, vilket måste tillskrivas dels hans hälsotillstånd, som tvang honom att alltsedan den 6 november 1908 åtnjuta praktiskt taget ständig tjänstledighet och som alltifrån sistnämnda tid gjort honom oförmögen att vårda sig och sitt gods, dels ock hans ekonomiska ställning, vilken skulle gjort det för honom fullkomligt omöjligt att erlægga de retroaktivavgifter, som ålegat honom i händelse av hans inträde i ovannämnda kassa. Då sökanden icke ägde andra tillgångar än viss lösegendom till ett värde av 814 kronor, som hon i samband med vunnen boskillnad vid mannens den 12 juli 1909 inträffade konkurs fått sig tillskiftad, och hon icke heller åtnjöte någon annan inkomst än tvänne mindre, årligen utgående penningbelopp, nämligen 196 kronor 24 öre från ränte- och kapitalförsäkringsanstalten och 58 kronor, efter sin avlidne fader, från civilstatens änke- och pupillkassa, samt hon till följd av sjuklighet icke vore i stånd att utföra något förvärvsarbete, måste, därest hon icke erhöle något understöd av statsmedel, hennes återstående levnad gestalta sig ytterst bekymmersam.

Vid ansökningen hava fogats, bland annat, dels prästbevis, utvisande att sökanden är född den 21 januari 1861, dels läkarintyg, bestyrkande, att hon till följd av sjukdom är i stort sett urståndsatt till arbete. Därjämte har företetts bouppteckning efter förre navigationsskoleföreståndaren Ivar Adolf Hjalmar Wilhelm Bolin, varav inhämtats, att han, som varit född den 11 november 1858, avlidit den 25 januari 1922 och därvid såsom storbhusdelägare efterlämnat änkan Bolin och fyra barn, samt att boet utvisat brist. Samtliga barnen äro enligt uppgift av sökanden gifta men icke i den ekonomiska ställningen, att de kunna bidra till sökandens uppehälle.

Över förevarande ansökning hava utlåtanden avgivits av kommerskollegium den 2 och av statskontoret den 27 februari 1923, varjämte direktören för civilstatens änke- och pupillkassa avgivit en promemoria i ärendet.

Kommerskollegium har i korthet tillstyrkt ansökningen.

Kommerskollegium.

Statskontoret har anfört följande.

Riksdagen hade i ett flertal fall bifallit framställningar om pension åt änkor efter befattningshavare i statens tjänst, vilka av en eller annan anledning icke kunnat eller ansett sig kunna begagna sig av dem lämnat tillfälle att genom inträde såsom delägare i statsunderstödd pensionsinrättning bereda sina efterlevande något understöd. Vid sådant förhållande och då i förevarande fall ömmande omständigheter syntes vara för handen, ville statskontoret tillstyrka, att pension av statsmedel bleve åt sökanden utverkad. Beträffande understödets belopp vore att märka, att, därest sökanden varit berättigad till pension från civilstatens änke- och pupillkassa, sådan pension skulle hava utgått med en fjärdedel av det för mannen gällande högsta pensionsunderlaget, 2,800 kronor, eller med 700 kronor. Då emellertid några pensionsavgifter i förevarande fall icke blivit erlagda, syntes en nedsättning böra ske, förslagsvis till 600 kronor. Sistnämnda belopp syntes statskontoret skäligen böra utverkas såsom pension åt sökanden, att från och med den 1 februari 1922, så länge hon förbleve änka, utgå å allmänna indragningsstaten.

Statskontoret.

I sin ovanberörda promemoria har direktören för civilstatens änke- och pupillkassa — med erinran bland annat, att, om sökandens man hade berett sig delägarskap i kassan, det skulle hava ålegat honom att till kassan erlægga, förutom årsavgift av 117 kronor 60 öre, en befordringsavgift av 1,685 kronor 60 öre — vidare meddelat, att sökanden, därest hon varit berättigad till pension från kassan, skulle hava tillerkänts sådan till det av statskontoret angivna beloppet, 700 kronor.

Direktören för civilstatens änke- och pupillkassa.

Med vitsordande av riktigheten av de av sökanden lämnade uppgifter rörande mannen Bolins anställningsförhållanden m. m., får jag för egen del anföra följande.

Departementets chefen.

Bolin blev visserligen den 1 januari 1908 jämlikt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa den 21 december 1907 berättigad att ingå såsom delägare i nämnda kassa, vilket skulle hava skett innan han uppnådde en ålder av sextio år. Att han icke begagnade sig av denna förmån lär vara att tillskriva dels hans hälsotillstånd —

i detta sammanhang må nämnas, att han vid tiden för dödsfallet vårdades å Uppsala hospital — dels ock hans dåliga ekonomiska ställning, som omöjliggjorde för honom att betala de rätt avsevärda retroaktiva avgifter, som ålegat honom i händelse av hans inträde i kassan. Till följd härav är nu sökanden, som uppnått en ålder av 62 år och enligt företett läkarintyg är så gott som fullständigt urståndsatt till arbete, i sin egenskap av änka efter Bolin i avsaknad av varje pensionsförmån. Då, enligt vad i ärendet upplysts, hennes tillgångar äro ytterst knappa, har Bolins förberörda underlåtenhet kommit att drabba henne synnerligen hårt. I likhet med ämbetsverken anser jag det under sådana omständigheter och särskilt med hänsyn till anledningarna till mer nämnda underlåtenhet med billigheten överensstämmande, att hon av statsmedel erhåller något understöd såsom bidrag till sin försörjning på ålderdomen. Jag ber därvid att få erinra, hurusom 1919 års riksdag, med bifall till en av Kungl. Maj:t avlåten proposition, nr 66, under likartade förhållanden beviljat navigationsskolläraränkan Mathilda Charlotta Lindfelt sådant understöd.

I fråga om beloppet av understödet och sättet för detsamma bestridande ansluter jag mig till vad statskontoret därutinnan föreslagit. Tidpunkten, från vilken understödet bör utgå, synes mig dock skäligen kunna framflyttas till den 1 januari 1923.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre navigationsskoleföreståndaren Ivar Adolf Hjalmar Wilhelm Bolins änka Ida Graziella Elisabet Bolin, född Wistrand, må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av sexhundra kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Karl Lindström.